

STRATEŠKI CILJ STRATEGIJE RAZVOJA TURIZMA CRNE GORE DO 2025. GODINE

U 2025. GODINI, TURIZAM U CRNOJ GORI RAZVIJEN NA OSNOVAMA ODRŽIVOG, INKLUZIVNOG, ZELENOG I PAMETNOG RASTA, PREDSTAVLJAĆE I DALJE DOMINANTNU KOMPONENTU U EKONOMSKOM RAZVOJU DRŽAVE, OBEZBJEĐUJUĆI SMANJENJE REGIONALNE NEUJEDNAČENOSTI, UZ POŠTOVANJE POTREBA CRNOGORSKOG STANOVNIŠTA I TURISTA

Iz navedenog strateškog cilja, proističu smjernice za buduće aktivnosti u pravcu obezbjeđenja potpune i kvalitetne valorizacije svih potencijala i to na dinamičan i optimalan način, shodno aktuelnim tržišnim okolnostima, uz poštovanje principa održivosti, a koje se odnose na operative ciljeve, i to: **Unapređenje institucionalnog okvira uz jačanje inspeksijskih službi; unapređenje kvaliteta infra i supra strukture; unapređenje kvaliteta smještajnih kapaciteta; unapređenje kvaliteta i diversifikacija turističkog prizvoda; razvoj ljudskih resursa, unapređenje znanja i vještina; digitalizacija, inovativna rješenja i nove tehnologije u turizmu i razvoj destinacijskog menadžmenta i efikasan marketing.**

U pravcu realizacije operativnih ciljeva, Strategijom razvoja turizma Crne Gore do 2025. godine predviđeno je donošenje Akcionog plana sa mjerama i aktivnostima. Svaka mjera će se realizovati kroz implementaciju aktivnosti, koje su definisane kao prioritete. Sve aktivnosti su definisane sa strateškog nivoa, kako za sektor turizma tako i za ostale sektore direktno ili indirektno povezane sa turizmom. Dalja razrada i implementacija pojedinih aktivnosti realizovaće se kroz zasebne programe, odnosno njihove akcione planove, koji su uključeni u predmetni Akcioni plan, a sve u cilju što efikasnije realizacije istog. Tendencija je da se izbjegne “preklapanje” aktivnosti kako na nivou resornog ministarstva, tako i sa aspekta međuresorne saradnje, odnosno definisanjem predmetnog akcionog plana, vodeći računa o “cross-cutting” dokumenata, koji su u mnogim segmentima komplementarni.

Za utvrđene aktivnosti Akcionim planom su definisani nosioci i partneri aktivnosti, vremenski okvir sprovođenja, kao i njihovi indikatori realizacije sa izvorima provjere i iznosima i izvorima finansijskih sredstava za njihovu realizaciju.

Struktura potrebnih sredstava za implementaciju akcionog plana po izvoru finansiranja

Strategija razvoja turizma Crne Gore do 2025. godine tj. njene pojedinačne aktivnosti biće finansirane iz Budžeta Crne Gore, Budžeta lokalnih uprava i donatorskih sredstava (EU fondovi, IPA sredstva i dr.). Kroz Akcioni plan za postizanje operativnih ciljeva predviđen je utrošak u iznosu **28.016,273€**, od čega **86,6%** sredstava odnosi na investicione projekte planirane u okviru Kapitalnog budžeta za period do 2025. godine. Napominjemo, da je za određeni broj aktivnosti predviđen iznos i izvor finansijskih sredstava, dok će za preostali dio aktivnosti finansijski okvir za njihovu realizaciju biti definisan u postupku izvještavanja o realizaciji Akcionog plana za 2022. godinu i revidiranja Akcionog plana za naredni period.

STRATEŠKI CILJ STRATEGIJE RAZVOJA TURIZMA CRNE GORE DO 2025. GODINE

U 2025. GODINI, TURIZAM U CRNOJ GORI RAZVIJEN NA OSNOVAMA ODRŽIVOG, INKLUZIVNOG, ZELENOG I PAMETNOG RASTA, PREDSTAVLJAĆE I DALJE DOMINANTNU KOMPONENTU U EKONOMSKOM RAZVOJU DRŽAVE, OBEZBJEĐUJUĆI SMANJENJE REGIONALNE NEUJEDNAČENOSTI, UZ POŠTOVANJE POTREBA CRNOGORSKOG STANOVNIŠTA I TURISTA

<i>Indikator uticaja</i>	<i>Početna vrijednost 2019¹</i>	<i>Ciljana vrijednost 2023. godine</i>	<i>Ciljana vrijednost 2025. godine</i>
Broj noćenja	14.5 mil.	18.800 mil. (+30%)	20 mil. (+40%)
Prihodi u turizmu	1,140 mlrd. €	1,5 mlrd. € (+30%)	1,6 mlrd. € (40%)
Udio turizma u BDP-u	31%	20% ²	25%

AKCIONI PLAN

Operativni cilj 1: UNAPREĐENJE INSTITUCIONALNOG OKVIRA UZ JAČANJE INSPEKCIJSKIH SLUŽBI

<i>Idikator učinka</i>	Početna vrijednost 2021	Ciljana vrijednost 2023. godine	Ciljana vrijednost 2025. godine		
<i>Indikator učinka 1:</i>					
Broj usaglašenih zakona/podzakonskih akata	1	7 +	/		
<i>Indikator učinka br.2</i>					
Broj strateških/programskih dokumenata u oblasti turizma	1	5	1		
Mjera	Aktivnost	Nosilac /	Rok	Indikator / izvor	Sredstva (u

¹ Početnu vrijednost indikatora uticaja predstavljaju podaci koji se odnose na turistički promet tj. broj noćenja i prihoda u turizmu, kao i u ukupni udio turizma u BDP-u ostvareni u 2019. godini, kao godini koja je prethodila pandemijskoj 2020. godini, a koja se zbog značajnog pada ostvarenja svih parametara turističkog prometa, ne može uzeti kao polazna osnova za utvrđivanje ciljanih vrijednosti.

² Cilj je da se ukupni udio turizma u BDP-u razvije do nivoa od 25% (u 2020. udio u BDP-u iznosio je 8,8%) kako bi se izbjegla dominantna zavisnost BDP-a od turizma (izvor WTTC)

			partneri		provjere	€) / izvor
1.1 Zakonodavni okvir, povoljni poslovni ambijent	1.1.1	Izmjene i dopune Zakona o turističkim organizacijama	MER	I – IV Q 2022.	Usvojen zakon Godišnji izvještaji o radu MER-a	5.000,00 € Budžet Vlade Crne Gore
	1.1.2	Izmjene i dopune Zakona o boravišnoj taksi	MER	I – IV Q 2022.	Usvojen zakon Godišnji izvještaji o radu MER-a	5.000,00 € Budžet Vlade Crne Gore
	1.1.3	Izmjene i dopune Zakona o raftingu	MER	I – IV Q 2022.	Usvojen zakon Godišnji izvještaji o radu MER-a	5.000,00 € Budžet Vlade Crne Gore
	1.1.4	Izmjene i dopune Zakona o skijaštima	MER	I – IV Q 2022.	Usvojen zakon Godišnji izvještaji o radu MER-a	5.000,00 € Budžet Vlade Crne Gore
	1.1.5	Izmjene i dopune Zakona o planinskim stazama	MER	I – IV Q 2022.	Usvojen zakon Godišnji izvještaji o radu MER-a	5.000,00 € Budžet Vlade Crne Gore
	1.1.6	Zakon o turizmu	MER	I – IV Q 2023.	Usvojen zakon Godišnji izvještaji o radu MER-a	5.000,00 € Budžet Vlade Crne Gore
	1.1.7	Zakon o ugostiteljstvu	MER	I – IV Q 2023.	Usvojen zakon Godišnji izvještaji o radu MER-a	5.000,00 € Budžet Vlade Crne Gore

	1.1.8	Podzakonski akti	MER	I Q 2022 – IV Q 2024.	Broj donešenih podzakonskih akata Godišnji izvještaji o radu MER-a	6.000,00€ Budžet Vlade Crne Gore
1.2 Zdravstveno – epidemiološki ambijent	1.2.1	Razvijanje, uvođenje i primjena zdravstveno – sanitarno – epidemioloških protokolarnih standarda, uslova i mjera u okviru pružanja turističko-ugostiteljskih usluga (uz monitoring primjene i mjerenje uticaja epidemije na turistička kretanja)	MZ, IJZ / MER, PKCG, turistička privreda	I Q 2022 – IV Q 2025.	Broj donešenih protokola / standarda Izvještaji o radu MZ / IJZ	/
1.3 Strateški okvir	1.3.1	Strategija razvoja ljudskih resursa u turizmu s Akcionim planom do 2026. godine	MER	I – IV Q 2023.	Usvojena strategija Godišnji izvještaj o radu MER	50.000,00€ Budžet Vlade CG
	1.3.2	Program razvoja nautičkog turizma Crne Gore 2023-2026. godine s Akcionim planom	MER /privatni sektor, lokalne uprave, NTO	I – IV Q 2022.	Usvojen program Godišnji izvještaj o radu MER	80.000,00 € Budžet Vlade CG
	1.3.3	Program razvoja sportskog turizma u Crnoj Gori 2023-2026. godine s Akcionim planom	MER/ /privatni sektor, lokalne uprave, NTO	I – IV Q 2022.	Usvojen program Godišnji izvještaj o radu MER	40.000,00€ Budžet Vlade CG
	1.3.4	Program razvoja ruralnog turizma Crne Gore s Akcionim planom 2023-2025. godine	MER/ MPŠV, privatni	I – IV Q 2022.	Usvojen program Godišnji izvještaj o	10.000,00€ Budžet Vlade

			sektor, lokalne uprave, NTO		radu MER	CG
	1.3.5	Program razvoja kulturnog turizma Crne Gore s Akcionim planom 2023-2025. godine	MER/ MPNKS, lokalne uprave, NTO	I – IV Q 2022.	Usvojen program Godišnji izvještaj o radu MER	10.000,00€ Budžet Vlade CG
	1.3.6	Program razvoja zdravstvenog turizma Crne Gore s Akcionim planom 2024-2026. godine	MER/ MZ	IQ-IVQ2023	Usvojen program Godišnji izvještaj o radu MER	10.000,00€ Budžet Vlade CG
	1.3.7	Program razvoja MICE turizma u Crnoj Gori s Akcionim planom 2024 -2026. godine	MER/ privatni sektor, lokalne uprave, NTO	I – IV Q 2023.	Usvojen program Godišnji izvještaj o radu MER	50.000,00 € Budžet Vlade CG
	1.3.8	Program razvoja avanturističkog turizma u Crnoj Gori s Akcionim planom 2024 -2026. godine	MER/ privatni sektor, lokalne uprave, NTO	I-IV Q 2023.	Usvojen program Godišnji izvještaj o radu MER	50.000,00 € Budžet Vlade CG
	1.3.9	Program razvoja turizma u zaštićenim područjima Crne Gore s Akcionim planom 2025-2027. godine	MER/ JP NP Zaštićena prirodna dobra	I-IV Q 2024.	Usvojen program Godišnji izvještaj o radu MER	50.000,00 € Budžet Vlade CG
1.4 Jačanje kapaciteta	1.4.1	Povećanje broja turističkih i drugih inspektora koji vrše nadzor nad sprovođenjem zakona iz oblasti turizma	UIP / MER	I Q 2022 – IV Q 2025.	Broj novo-zaposlenih inspektora Godišnji izvještaj o	Budžet Vlade CG

Inspeksijske službe					radu UIP	
	1.4.2	Edukacija, usavršavanje, kreiranje modela za vrijednovanje rada i opremanje inspektora	UIP / MPNSK	I Q 2022 – IV Q 2025.	Broj radionica/obuka Godišnji izvještaj o radu UIP	Budžet Vlade CG
	1.4.3	Koordinacija rada turističke inspekcije i drugih inspeksijskih službi	UIP	I Q 2022 – IV Q 2025.	Broj zajednički sprovedenih inspeksijskih aktivnosti Godišnji izvještaj o radu UIP	Budžet Vlade CG
Operativni cilj 2: UNAPREĐENJE KVALITETA INFRA I SUPRA STRUKTURE						
Idikator učinka	Početna vrijednost 2021		Ciljana vrijednost 2023. godine		Ciljana vrijednost 2025. godine	
Indikator učinka 1:						
Broj projekata infra i supra strukture	0		Najmanje 15 projektnih aktivnosti		Najmanje 30 projektnih aktivnosti	
Mjera	Aktivnost		Nosilac / partneri	Rok	Indikator / izvor provjere	Sredstva (u €) / izvor
2.1 Turistička infra i supra struktura	2.1.1	Nastavak gradnje na skijalištima Kolašin 1600, Žarski, Cmiljača, Savin kuk i Štedim-Hajla, koja uključuje žičare, skijaške staze, bazne stanice, garažu, pristupne puteve i prateću infrastrukturu, kao i sistem za vještačko osnježavanje na Ski centru Kolašin 1600	MER / Uprava javnih radova/ AD Skijališta CG	I Q 2022 – III Q 2025	Stavljanje u funkciju 3 nova skijališta, stavljanje u funkciju nove instalacije na skijalištu „Savin kuk“, kao i stavljanje u funkciju ski liftova i	Kapitalni budžet za 2022. godinu: 16.837.083,00

					bob na šinama na skijalištu Ski centar Kolašin 1600	
2.1.2	Nastavak izgradnje na speleološkom objektu Đalovića pećina	MER / Uprava javnih radova	I Q 2022 – IV Q 2023		Stavljanje u funkciju speleološkog objekta „Đalovića pećina“	Kapitalni budžet za 2022. godinu: 3.010.500,00
2.1.3	Izgradnja nedostajuće infrastrukture za potrebe projekta izgradnje panoramske žičare Kotor - Lovćen	Agencija za investicije/MEK /Koncesionar	I Q 2022 – II Q 2024		Stavljanje u funkciju panoramske žičare	Kapitalni budžet: 4.155.000,00 Investitor
2.1.4	Unapređenje kvaliteta infrastrukture u zoni Morskog dobra	MEPPU, JP MD/ MER	I Q 2022 – IV Q 2025.		Broj novih zona za nautička sidrišta Broj novih sidrišta Broj projekata uređenja obalne infrastrukture	Budžet Crne Gore / Budžet JP Morsko dobro Donatorski izvori finansiranja
2.1.5	Održavanje postojeće i postavljanje nove turističke signalizacije duž magistralnih i regionalnih putevima	MER/ Lokalne uprave, Uprava za saobraćaj	I Q 2022 – IV Q 2025.		Broj postojećih (popravljenih) i novih znakova turističke signalizacije	40.000,00€ Budžet Crne Gore

					Izveštaj izvođača radova	Donatorski izvori finansiranja
2.1.6	Održavanje i unapređenje kvaliteta odmorišta i vidikovaca pored puteva	Lokalne samouprave	I Q 2022 – IV Q 2025.	Broj postojećih održanih i novih odmorišta i vidikovaca pored puteva Godišnji izvještaj o radu lokalne uprave	Budžet lokalnih uprava Donatorski izvori finansiranja	
2.1.7	Uređenje i mapiranje planinski staza u okviru nacionalne mreže planinskih staza	MER/ Planinarski savez CG, planinarski klubovi, LTO	I Q– IV Q 2022	Broj markiranih planinarskih staza Godišnji izvještaj o radu Planinarskog saveza CG/ planinarskih klubova	50.000,00€ Budžet Crne Gore Donatorski izvori finansiranja	
2.1.8	Implementacija šengenskog akcionog plana -Ažuriranje Analiza o planinskom turističkom saobraćaju sa susjednim zemljama	MER/ Planinarski savez CG, LTO, planinarski klubovi	I Q –IV Q 2022	Analiza ažurirana Godišnji izvještaj MER	20.000,00€ Budžet Crne Gore	
2.1.9	Održavanje i unapređenje kvaliteta biciklističkih staza	MER /Biciklistički savez CG, LTO	I Q 2022 – IV Q 2025	Broj markiranih biciklističkih staza Godišnji izvještaj o	20.000,00€ Budžet Crne Gore	

					radu Biciklističkog saveza CG	Donatorski izvori finansiranja
	2.1.10	Valorizacija novih i nedovoljno iskorišćenih turističkih atrakcija	MER/LTO, lokalne uprave	IQ2022-IV Q 2025	Broj turistički valorizovanih atrakcija	50.000,00€ Budžet CG Donatorski izvori finansiranja
2.2 Saobraćajna Infrastruktura planirana kroz „cross cutting„ dokumente	2.2.1	Održavanje i unapređenje kvaliteta i kapaciteta aerodroma u Crnoj Gori	MKI / AD. Aerodromi Crne Gore	I Q 2022 – IV Q 2025.	Broj projekata/aktivnost i sprovedenih u cilju održavanja/ unapređenja kvaliteta i kapaciteta aerodroma u Crnoj Gori Godišnji izvještaj o radu MKI/AD. Aerodromi CG	Budžet Crne Gore Donatorski izvori finansiranja
	2.2.2	Poboljšanje avio dostupnosti Crne Gore	MKI / Aerodromi, ToMontenegro	I Q 2022 – IV Q 2025.	Broj novih direktnih avio – linija, frekventnost avio letova Godišnji izvještaj o radu MKI/	/

					AD. Aerodromi CG / ToMontenegro	
	2.2.3	Održavanje postojeće i izgradnja nove infrastrukture u drumskom saobraćaju	MKI / Uprava za saobraćaj, lokalne uprave	I Q 2022 – IV Q 2025.	Broj putnih pravaca koji su poboljšani/ izgrađeni	Budžet Crne Gore/ Budžet opština
	2.2.4	Održavanje i unapređenje infrastrukture u željezničkom saobraćaju	MKI / ŽICG	I Q 2022 – IV Q 2025.	Broj realizovanih aktivnosti na održavanju i unapređenju željezničke infrastruktura	Budžet Crne Gore Donatorski izvori finansiranja
	2.2.5	Uspostavljanje lokalnog pomorskog saobraćaja kao integralnog dijela lokalnog saobraćaja (akcenat Boko Kotorski zaliv) , u cilju suzbijanja uskih grla u drumskom saobraćaju. - Definisane plovne puteve za lokalni pomorski saobraćaj unutar Kotorsko-risanskog zaliva sa pristaništima za brodove (vodene autobuse) i pristupnim parkinzima.	MKI, Uprava za pomorski saobraćaj, lokalne samouprave/ MER, JP MD	I Q 2022 – IV Q 2025	Broj uspostavljenih linija lokalnog pomorskog saobraćaja Izvještaj MKI, Uprava za pomorski saobraćaj	Budžet CG / Budžet lokalnih uprava Donatorski izvori finansiranja
	2.2.6	Razvoj i unapređenje e-mobilnosti u turističkom	MEPPU, Eko Fond/ MER	I Q 2023 – IV Q 2025	Realizovane podsticajne mjere i broj sufinansiranih	Budžet Crne Gore, Donatorski

		sektoru u Crnoj Gori - Podsticajne mjere/sufinansiranje za nabavku baterijskih električnih vozila u javnom sektoru i turističkoj privredi			projekata nabavke e-vozila u turističkoj privredi Broj e-vozila u javnom sektoru i turističkoj privredi	izvori finansiranja (Green Climate Fund GCF (sufinansiranje 7.500€ po vozilu – 50 vozila)
2.3 Komunalna infrastruktura	2.3.1	Održavanje i unapređenje vodosnabdijevanja	MPVŠ / lokalne uprave	I Q 2022 – IV Q 2025.	Broj projekata/aktivnosti i na unapređenju vodosnabdijevanja	Budžet Crne Gore / Budžet lokalne samouprave Donatorski izvori finansiranja
	2.3.2	Sprovođenje mjera i aktivnosti nacionalnih planova upravljanja otpadom	MEPPU / lokalne uprave	I Q 2022 – IV Q 2025.	Broj realizovanih projektnih aktivnosti na poboljšanju upravljanja otpadom	Budžet Crne Gore / Budžet lokalne samouprave Donatorski izvori finansiranja
	2.3.3	Analiza mogućnosti izgradnje šetališta uz rječna korita kao dijela turističke ponude u opštinama u kojima je isto moguće realizovati	Lokalne uprave/LTO, MEPPU	I Q 2022 – IV Q 2025.	Broj Izrađenih analiza Godišnji izvještaj o radu lokalnih	Budžet Crne Gore / Budžet lokalne samouprave

					uprava	Donatorski izvori finansiranja
	2.3.4	Rješavnje problema nedovoljnog broja parking mjesta u turističkim mjestima	Lokalne uprave	I Q 2022 – IV Q 2025.	Broj novih parking mjesta po opštinama Godišnji izvještaj o radu lokalnih uprava	Budžet lokalnih uprava/ Donatorski izvori finansiranja
	2.3.5	„Clean and green step“ - Smanjenje nelegalnih deponija otpada na atraktivnim turističkim lokacijama	MER/ Lokalne uprava, NTO, privatni sektor	IQ-IVQ 2022	Broj turističkih lokacija sa kojih je uklonjen nelegalni otpad	100.000,00€ Budžet Crne Gore Donatorski izvori finansiranja
2.4 Energetska infrastruktura	2.4.1	Poboljšanje snabdijevanja električnom energijom	MKI / CGES	I Q 2022 – IV Q 2025.	Broj projektnih aktivnosti na poboljšanju elektro-snabdijevanja	Budžet Crne Gore / Budžet CGES Donatorski izvori finansiranja
	2.4.2	Poboljšanje distributivne elektro-energetske mreže	MKI / CEDIS	I Q 2022 – IV Q 2025.	Broj projekata	Budžet CG
2.5 Monitoring i evaluacija unapređenja supra i infrastrukture	2.5.1	Formiranje radnog tijela za monitoring, evaluaciju i izvještavanje po pitanju implementacije projekata unapređenja turističke, saobraćajne, komunalne i	MER MKI	I 2022 – IV 2025.	Formirana radna grupa Izvještaji Radne grupe	Nisu potrebna finansijska sredstva

energetske supra i infrastrukture

Operativni cilj 3: UNAPREĐENJE KVALITETA SMJEŠTAJNIH KAPACITETA

<i>Idikator učinka</i>	Početna vrijednost 2021	Ciljana vrijednost 2023. godine	Ciljana vrijednost 2025. godine			
<i>Indikator učinka br. 1:</i>						
Udio ležaja u hotelima sa 4 i 5* u ukupnom broju ležajeva	26.331	28.000	31.000			
<i>Indikator učinka br. 2:</i>						
Udio ležaja u hotelima sa 3* u ukupnom broju ležajeva	11.752	12.500	14.000			
Mjera	Aktivnost		Nosilac / partneri	Rok	Indikator / izvor provjere	Sredstva (u €) / izvor
3.1 Hoteli i sličan smještaj – Povećanje udjela hotelskih kapaciteta u ukupnim kapacitetima za smještaj	3.1.1	Monitoring/izvještavanje realizacije ugovornih obaveza za hotele iz prioriternih turističkih projekata	MER	I Q 2022 – IV Q 2025.	Izvještaj pripremljen Godišnji izvještaj o radu MER	Budžet CG (144.890€- Konsultantske usluge iz domena praćenja investicionih projekata)
	3.1.2	Monitoring/izvještavanje o realizaciji ugovornih obaveza za hotele iz projekta „Ekonomsko državljanstvo“	MER	I Q 2022 – IV Q 2025.	Izvještaj pripremljen Godišnji izvještaj o radu MER	/
	3.1.3	Monitoring/izvještavanje o realizaciji ugovornih obaveza za hotele koji su privatizovani u prethodnom periodu	MER	I Q 2022 – IV Q 2025.	Izvještaj pripremljen Godišnji izvještaj o	Budžet CG (35.000,00€ - Konsultantske usluge iz

					radu MER	domena praćenja investicionih projekata (70.000,00€ za dvije godine Ugovora)
	3.1.4	<p>Program za unapređenje konkurentnosti malih i srednjih preduzeća:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Podsticajne mjere za unapređenje kvaliteta hotelskih kapaciteta 	MER	I Q 2022 – IV Q 2025.	<p>Donešen Program i broj projekata koji su podržani kroz podsticajne mjere</p> <p>Godišnji izvještaj o radu MER</p>	<p>1.000.000,00€</p> <p>(Finansijska sredstva odnose i na aktivnost 3.2.1)</p> <p>Budžet CG / Donatorska finansijska sredstva</p>
	3.1.5	Analiza postojećeg regulativnog okvira u turističkoj industriji sa predlogom mjera za unaprijeđenje biznis ambijenta za investiranje u turizam i ugostiteljstvo	MER	I-IV Q 2022	<p>Urađena Analiza</p> <p>Godišnji izvještaj o radu MER</p>	<p>70.000,00€</p> <p>Budžet Crne Gore</p>
	3.1.6	Podrška mikro, malim i srednjim preduzećima u oblasti turizma i ugostiteljstvu kroz subvencionisanje kamate do 2% na kredite za unapređenje postojećih i izgradnju novih smještajnih kapaciteta kod IRF-a	MER/ IRF	IQ- 2022 -IV Q 2025	<p>Broj subvencionisanih kamata na kredite za unapređenje postojećih i izgradnju novih smještajnih</p>	<p>150.000,00 €</p> <p>Budžet Crne Gore</p>

		odobrenih u 2022. godini			kapaciteta Godišnji izvještaj o radu MER	
	3.1.7	Povećanje standarda u registrovanom individualnom smještaju - Mjere podsticaja i sertifikacija	MER/ Privredna komora, privatni sektor, IRF, ISMA,	IQ2023- IVQ2025	Broj visokokvalitetnog registrovanog individualnog smještaja	
	3.1.8	Izrada brošura o podsticajnim mjerama dostupnih kroz različite programe podrške za domaće i strane investitore	MER	IQ-IV Q 2022	Urađene brošure Godišnji izvještaj o radu MER	10.000,00€ Budžet Crne Gore
	3.1.9	Međunarodne i domaće investicione promotivne aktivnosti, studijska putovanja i stručna usavršavanja	MER	IQ- 2022 -IV Q 2025	Realizovane promotivne aktivnosti, broj studijskih putovanja i stručnih usavršavanja Godišnji izvještaj o radu MER	150.000,00€ Budžet Crne Gore
3.2 Smještajni eko – kapaciteti, seoska domaćinstva i kampovi	3.2.1	Podsticajne mjere za izgradnju Wild beauty resorta, eco – lodge-a, etno sela	MER	I Q 2022 – IV Q 2025.	Realizovane podsticajne mjera i broj projekata koji su podržani kroz mjere	1.000.000,00€ (Finansijska sredstva odnose i na aktivnost 3.1.4)

						Budžet CG / Donatorska fin.sredstva
	3.2.2	Podsticajne mjere za unapređenje kvaliteta ponude u seoskim domaćinstvima uz proširenje smještajnih kapaciteta	MER	I Q 2022 – IV Q 2025.	Realizovane podsticajne mjera i broj projekata koji su podržani kroz mjere	400.000,00€ Budžet Crne Gore/ IPA / Donatorska finansijska sredstva
	3.2.3	Podsticajne mjere za unapređenje kvaliteta ponude u kamping/ glamping turizmu	MER	I Q 2022 – IV Q 2025.	Realizovane podsticajne mjera i broj projekata koji su podržani kroz mjere	200.000,00€ Budžet Crne Gore / IPA / Donatorska finansijska sredstva
3.3 Podizanje nivoa otpornosti kapaciteta	3.3.1	Projekat „Sigurnost u turizmu – Be safe“ – Uvođenje nacionalnog sertifikata kao garancija ispunjavanja standarda koji se odnose na sigurnost i bezbjednost	MER	IIQ-IVQ 2022	Kreiran standard	50.000,00€ Budžet Crne Gore
Operativni cilj 4: UNAPREĐENJE KVALITETA I DIVERZIFIKACIJA TURISTIČKOG PROIZVODA						
<i>Idikator učinka</i>	Početna vrijednost 2021		Ciljana vrijednost 2023. godine		Ciljana vrijednost 2025. godine	
<i>Indikator učinka br. 1:</i>						

% realizacije programskih AP		/	100%		100%	
Mjera	Aktivnost		Nosilac / partneri	Rok	Indikator / izvor provjere	Sredstva (u €) / izvor
4.1 Razvoj različitih oblika turizma	4.1.1	Realizacija AP Programa razvoja ruralnog turizma	MER / ostali nosioci	I – IV Q 2022	% realizacije AP Izvještaj o realizaciji AP	40.000,00€ Budžet Crne Gore
	4.1.2	Realizacija AP Programa razvoja kulturnog turizma	MER / ostali nosioci	I – IV Q 2022	% realizacije AP Izvještaj o realizaciji AP	20.000,00€ Budžet Crne Gore
	4.1.3	Realizacija AP Programa razvoja zdravstvenog turizma	MER / ostali nosioci	I – IV Q 2022.	% realizacije AP Izvještaj o realizaciji AP	40.000,00€ Budžet Crne Gore
	4.1.4	Realizacija AP Programa razvoja nautičkog turizma	MER / ostali nosioci	I – IV Q 2023.	% realizacije AP Izvještaj o realizaciji AP	/
	4.1.5	Realizacija AP Programa razvoja sportskog turizma	MER / ostali nosioci	I – IV Q 2023.	% realizacije AP Izvještaj o realizaciji AP	/
	4.1.6	Realizacija AP Programa razvoja MICE turizma	MER / ostali nosioci	I – IV Q 2024.	% realizacije AP Izvještaj o realizaciji AP	/
	4.1.7	Realizacija AP Programa razvoja	MER / ostali	I – IV Q 2023.	% realizacije AP	/

		avanturističkog turizma	nosioci		Izvještaj o realizaciji AP	
	4.1.8	Realizacija AP Programa razvoja turizma u zaštićenim područjima	MER / ostali nosioci	I – IV Q 2024.	% realizacije AP Izvještaj o realizaciji AP	/
4.2 Unapređenje kvaliteta ponude	4.2.1	Podsticaji u oblasti turizma – Jačanje turističkog tržišta -Javni poziv za sufinansiranje projekata iz oblasti manifestacionog turizma, kulturnog, kamping i drugih vidova turizma	MER	IQ2022-IV2022 Podsticaji će se kontinuirano sprovoditi	Broj podržanih projekata kroz podsticajne mjere Godišnji izvještaj MER	500.000,00 €-na godišnjem nivou Bužet Crne Gore
	4.2.2	Usvajanje međunarodnih ISO standarda (njihovo uvođenje u nacionalni okvir i implementacija u privredi)	ISME / MER, turistička privreda	I Q 2023- IV O 2025.	Broj usvojenh standarda	10.000,00€
	4.2.3	Podrška implementaciji ekoloških sertifikata za smještajne kapacitete u cilju poboljšanja kvaliteta usluga i podsticanja efikasnog korišćenja resursa (EcoLabel, Travelife)	MER/ Donatori	I Q 2023 – IV Q 2025	Broj smještajnih kapaciteta kojima je dodijeljen eko sertifikat Godišnji izvještaj o radu MER	Budžet Crne Gore Donatorska finansijska sredstva
	4.2.4	Uvođenje nacionalnih sertifikata u turističkoj privredi (ugostiteljskim i smještajnim objektima) -Analiza stanja i primjeri dobre prakse (sertifikat za ruralni	MER/Donatori NTO, ISME	I Q– IV Q 2023	Broj utvrđenih nacionalnih sertifikata Godišnji izvještaj o	Budžet Crne Gore Donatorska finansijska

		turizam, smještajne kapacitete i dr.)			radu MER	sredstva
Operativni cilj 5: RAZVOJ LJUDSKIH RESURSA, UNAPREĐENJE ZNANJA I VJEŠTINA						
Idikator učinka		Početna vrijednost 2021	Ciljana vrijednost 2023. godine		Ciljana vrijednost 2025. godine	
Indikator učinka br. 1:						
Broj obuka i doobuka za kadar u turizmu		0	10		15	
Mjera	Aktivnost	Nosilac / partneri	Rok	Indikator / izvor provjere	Sredstva (u €) / izvor	
5.1 Razvoj programa za cjeloživotno obrazovanje kadra u turizmu	5.1.1	Unapređenje obrazovnih programa sa ciljem povećanja konkurentnosti kompetencija i vještina kadra u turizmu/Dualno obrazovanje (na temelju primjera najbolje prakse) kao i za doobrazovanje nezaposlenih lica za potrebe rada u turizmu i ugostiteljstvu	MPNKS, CSO Fakulteti za turizam / MER, Turistička privrede	I Q 2022 – IV Q 2025	Broj unaprijeđenih programa Godišnji izvještaj o radu MPNKS	Budžet CG Donatorska finansijska sredstva
	5.1.2	Unapređenje sistema zapošljavanja studenata i mladih u turizmu, sa ciljem zadovoljenja potreba turističke privrede za visoko-obrazovanim kadrom	MPNKS, ZZZCG / MER, PK CG	I Q 2022 – IV Q 2025	Unaprijeđen sistem Godišnji izvještaj o radu MPNKS	Budžet CG Donatorska finansijska sredstva
	5.1.3	Promocija nacionalne Studentske lige UNWTO 2022. -Učešće na forumu Youth Forum „Povezivanje mladih sa sektorom turizma“ Sorrento, Italija, 27.06-	MPNKS, MER/ UNWTO	IQ-III2022	Učešće na Forumu Godišnji izvještaj o radu MER	Donatarska finansijska sredstva

		03.07.2022. godine				
	5.1.4	Unapređenje efikasnosti korišćenja raspoloživih fondova EU u oblasti turizma -Izrada vodiča za sve potencijalne korisnike EU fondova iz sektora turističke privrede i lokalne turističke org. -Organizovanje obuka za pripremu projekata	Kancelarija za evropske integracije/IPA kancelarije /MER	I Q 2022 – IV Q 2025	Izrađen vodič za korisnike EU fondova iz sektora turističke privrede i lto-a Broj seminara/obuka i broj učesnika organizovanih za pripremu projekata Godišnji izvještaj o radu MPNKS	Budžet CG Donatorska finansijska sredstva
5.2 Unapređenje znanja i vještina zaposlenih u turizmu	5.2.1	Organizovanje obuka/ kurseva za zaposlene u LTO (strani jezici, računari, pisanje projekata, web servisi i društvene mreže)	MPNKS, CSO, ZZZCG, Fakulteti za turizam / MER, PK CG	IQ-IV Q 2025.	Broj obuka / kurseva Godišnji izvještaj o radu MPNKS	Budžeti lokalnih samouprava/ LTO-a Donatorska finansijska sredstva
	5.2.2	Pružanje edukativnih usluga turističkoj privredi (kursevi stranih jezika, vještina i sl.)	MPNKS, CSO, ZZZCG, Fakulteti za turizam / MER, PK CG	I Q 2022 - IV Q 2025.	Broj obuka / kurseva Godišnji izvještaj o radu MPNKS	Budžeti lokalnih samouprava/ LTO-a Donatorska finansijska

						sredstva
	5.2.3	Edukacija i unapređenje znanja turističkih vodiča, sa posebnim akcentom na nevalorizovane segmente kulturne baštine, kao i na kulturna i prirodna dobra koja se nalaze na listi svjetske baštine UNESCO-a	MPNKS, CSO Fakulteti za turizam / MER, PK CG	I Q 2022 – IV Q 2025.	Broj obučenih i do- obučenih turističkih vodiča	Budžet CG Donatorska finansijska sredstva
	5.2.4.	Obuke u cilju dobijanja licenci za planinske vodiče, vodiče za kanjoning, speleološki vodiči	MPNKS, CSO Fakulteti za turizam / MER, PK CG	I Q 2022 - IV Q 2025.	Broj licenciranih vodiča	Budžet CG Donatorska finansijska sredstva
	5.2.5	Obuke kadra u turizmu u saradnji sa UNWTO	MER/ UNWTO	IIQ2022-IVQ 2025	Broj realizovanih obuka	/
	5.2.6	Obuke kadra u turizmu u saradnji sa ostalim međunarodnim i nacionalnim turističkim partnerima	MER/ međunarodne turističke organizacije	II	Broj realizovanih obuka	/
	5.2.7	Organizovanje Konferencije u saradnji sa UNWTO i/ili WTTC	MER/ UNWTO/WTTC	IQ2023-IVQ2024	Realizovana Konferencija	Budžet CG
5.3 Obuka i sertifikacija – globalni turistički trening program (Global Sustainable Tourism Training Program – GSTC – STTP)	5.3.1	Radionice - Edukacija, sertifikacija i kontinuirano međunarodno umrežavanje u održivom upravljanju destinacijom	NTO CG / MER, Green Destinations	II 2022- I Q 2023	4 sertifikovanih predstavnik	400,00 (radionica) 1.700,00 (6x425,00*) *cijena člana GSTC-a Budžet CG
	5.3.2	Priključivanje MER – Sektora	MER / GSTC	II Q 2022.	Članstvo u GSTC-u	Članarina

		turizma članstvu GSTC-a				3.100,00 (na godišnjem nivou) Budžet CG
	5.3.3	Obuka i sertifikacija predstavnika LTO-a, opština od strane GSTC-a	LTO, Lokalne uprave/ GSTC, Green Destinations	I Q 2023 – IV Q 2025.	Broj dodijeljenih sertifikata (Green Destinations, Good Travel Seal obučeni predstavnici LTO	Budžet lokalnih uprava

Operativni cilj 6: DIGITALIZACIJA, INOVATIVNA RJEŠENJA I NOVE TEHNOLOGIJE U TURIZMU

<i>Idikator učinka</i>	Početna vrijednost 2021	Ciljana vrijednost 2023. godine	Ciljana vrijednost 2025. godine			
<i>Indikator učinka br. 1:</i>						
Broj implementiranih inovativnih/digitalnih projekata	0	3	5			
Mjera	Aktivnost	Nosilac/Partn eri	Rok	Indikator / izvor provjere	Sredstva (€) izvor	
6.1 Digitalna transformacija poslovanja u turizmu	6.1.1	Podsticajne mjere za uvođenje e-poslovanja u turističkim preduzećima	Turistička privreda / NTO, LTO-i, MER	I Q 2023 – IV Q 2025.	broj preduzeća koja vode e-poslovanje	Fond za inovacije
	6.1.2	Izrada integrisanog informacionog sistema koji će povezivati sve neophodne institucije i organizacije čiji podaci će doprinijeti kvalitetnom i tačnom	MEK/ MUP, MONSTAT, Uprava za inspekcijske	IQ -IVQ 2022	Izrađen informacioni sistem Godišnji izvještaj o radu MEK	400.000,00€ Budžet Crne Gore

		obračunu turističkog prometa	poslove, Uprava prihoda i carina, NTO			
	6.1.3	Projekat uvođenja Turističkih računa u turizmu (TSA) u Crnoj Gori	MONSTAT/ MER, NTO, CBCG	IQ2022-IVQ 2023	Izrađen sistem turističkih računa u turizmu	Budžet Crne Gore Donatori
	6.1.4	„Go Digital Montenegro“ – Digitalizacija u turizmu. Priprema projektnog zadatka: Kreiranje mobilnih aplikacija na kojima će se naći sve potrebne informacije o turističkim atrakcijama Crne Gore uz različite mogućnosti (rezervacija restorana, turističkih tura, rent a car...) i manifestacijama, događajima i sl.	MER	IQ2022- IVQ2023.	Izrađena digitalna platforma	200.000,00€ Budžet Crne Gore
Operativni cilj 7: RAZVOJ DESTINACIJSKOG MENADŽMENTA I EFIKASAN MARKETING						
Idikator učinka						
		Početna vrijednost 2019 ³	Ciljana vrijednost 2023. godine	Ciljana vrijednost 2025. godine		
Indikator učinka 1:						
		Povećanje broja noćenja turista u Sjevernom i Centralnom regionu Crne Gore	741.000 ostvareno noćenje u Sjevernom i Centralnom regionu CG (2019.)	3% povećanje	5% povećanje	

³ Polazna vrijednost je turistički promet, odnosno broj noćenja u 2019. godini, s obzirom da se 2020. godina usled COVID pandemije ne može porediti ni sa jednom godinom, a zvanični podaci o realizaciji prometa za 2021. godinu (MONSTAT) se objavljuju tek u prvom kvartalu naredne (2022.) za prethodnu godinu.

Mjera	Aktivnost		Nosilac / partneri	Rok	Indikator / izvor provjere	Sredstva (u €) / izvor
7.1 Poboljšanje pozicioniranja destinacije na međunarodnom tržištu	7.1.1	Formiranje međuresornog radnog tima sa zadatkom rebrandinga destinacije kroz jačanje javno-privatnog partnerstva u segmentu marketinga i promocije destinacije	NTO/ MER, LTO	IQ-IVQ 2022	Formiran međuresorni radni tim	Nisu potrebna fin.sredstva
	7.1.2	Izrada Studije brenda Crne Gore na odabranim prioritetnim tržištima i revidiranje trenutnog brenda i vizuelnog aspekta	NTO/ MER, LTO, Privatni sektor	IQ-IVQ 2023	Izradjena Studija Godišnji izvještaj o radu NTO	Budžet Crne Gore
	7.1.3	Definisanje prioritetnih tržišta, priprema i implementacija programa promocije	NTO /privatni sektor, LTO	IQ-IVQ 2022	Donijet i realizovan program za različita tržišta Godišnji izvještaj o radu NTO	Budžet Crne Gore
	7.1.4	Uspostavljanje novog modela upravljanja destinacijom (Destinacijski menadžment)	NTO/ MER, LTO	IQ2022-IVQ2023	Uspostavljen model upravljanja destinacijom Godišnji izvještaj o radu NTO	Budžet Crne Gore
	7.1.5	Definisanje novog okvira za partnerstva za upravljanje destinacijom - Umrežavanje (stvaranje partnerstava) na nacionalnom i lokalnom	NTO, LTO, lokalne uprave/ MER, privatni sektor	IQ 2022-IVQ 2023	Definisan novi okvir za partnerstva za upravljanje destinacijom 5 akata o saradnji	/

		nivou			Godišnji izvještaj o radu NTO	
	7.1.6	Izrada Programa istraživanja u turizmu i sprovođenje istih	NTO	IQ2022-IV2025	Broj istraživanja Godišnji izvještaj o radu NTO	Budžet Crne Gore